

Брюксел, 17.3.2021 г.
COM(2021) 129 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ И СЪВЕТА**

Общ път към безопасно и трайно отваряне

1 ВЪВЕДЕНИЕ

През следващите няколко месеца на пандемията от COVID-19 ще е необходим внимателен баланс. Вирусът продължава да бъде сериозна заплаха в световен мащаб. Гражданите на ЕС и здравните системи остават под натиск, като нововъзникващите варианти водят до нови случаи. Същевременно има основания да се очаква значително намаляване на разпространението на вируса, което да даде възможност за отмяна на ограниченията, които тежат както върху гражданите, така и върху икономиката. В настоящото съобщение се очертават по-нататъшните стъпки към балансирана политика и общ подход на ЕС, като се посочва какво можем да направим, за да ускорим връщането към нашия европейски начин на живот, но да го направим по безопасен и устойчив начин с контрол върху вируса.

Овладеяването на пандемията от COVID-19 наложи безпрецедентни ограничения. Тези ограничения продължават да имат висока и постоянно нарастваща цена за хората, семействата, общностите и предприятията. С риска от нововъзникващи варианти някои държави членки удължиха срока на ограниченията или наложиха нови, което доведе до смущения за гражданите и веригите на доставки. Трябва да бъдат създадени условия в рамките на единния пазар, за да се даде възможност за безопасно и координирано отваряне, така че гражданите да могат да се ползват изцяло от правата си и да се възстанови икономическата и социалната дейност. Това ще ни осигури силно обществено здравеопазване, въз основа на което ще можем да започнем възстановяването, от което гражданите и предприятията толкова силно се нуждаят.

Гражданите на ЕС имат основателна причина да очакват подобряване на положението, преди всичко благодарение на ваксинацията. Ваксинацията е основното ни средство за борба с вируса и вече има ясни доказателства, че групите от населението, които са ваксинирани, имат значителни нива на защита от болестта. Средствата за разработване и производство на ваксини, инвестирани от ЕС и държавите членки през 2020 г., както и текущите стъпки за стимулиране на производството и доставката на ваксини за ЕС, дават резултати. Във всички държави членки сега ще се увеличи предлагането на ваксини, като през второто тримесечие на 2021 г. се очакват 300 милиона дози от разрешените понастоящем ваксини. Бързото и ефективно разпространение на тези ваксини от държавите членки ще бъде основен двигател за намаляване на броя на новите случаи и по този начин за определяне на това кога и как могат да бъдат премахнати ограниченията. Същевременно хигиената и физическото дистанциране ще продължат да бъдат основни мерки за контрол на вируса до достигане на високи нива на ваксинационно покритие.

При премахването на ограниченията трябва да извлечем поуки от 2020 г. и да избегнем допълнителните разходи, свързани с премахване и ново въвеждане на ограниченията. Всички стъпки за повторно отваряне трябва да бъдат устойчиви, да се ползват от доверието на гражданите и да предоставят солидна основа за възстановяване. Една от основните стъпки е Инкубаторът HERA, който е насочен специално към риска вариантите да доведат до възобновяване на разпространението на вируса и да ограничат въздействието на ваксините¹.

¹ Инкубатор HERA: Съвместна подготовка за заплахата от вариантите на COVID-19 (COM(2021) 78, 17 февруари 2021 г.).

В настоящото съобщение държавите членки се приканват да възприемат координиран подход за безопасно отваряне и се определят стъпките и инструментите, които трябва да се предприемат за постигането на тази обща цел. Всяка стъпка към отваряне ще бъде по-ефективна и по-убедителна, ако бъде предприета като част от общоевропейски подход за безопасно и устойчиво отваряне, който насърчава целта за отмяна на ограниченията в рамките на общ набор от мерки, основани на ясно разбиране за това как да се осигури и поддържа ефективно премахване на вируса. Отварянето ще отнеме повече време, ще струва повече и ще бъде по-малко устойчиво, ако държавите членки не работят заедно. Освен това ако се извършва по координиран начин, то ще гарантира непрекъснатостта на вътрешния пазар, който е неразривно свързан с икономическия и социалния живот на европейците, както и на тези, които си взаимодействат с тях, било търговски и икономически, или чрез мобилност. Наличието на взаимозависимост между държавите означава, че докато има ограничения в едни държави членки, в други от тях успешното отваряне ще бъде ограничено.

Работата ни в рамките на ЕС трябва да напредва в крак със световния напредък. Ангажиментът на ЕС за откритост ще даде тласък на подхода му за постепенно възстановяване на отворени общества и икономики. Само глобален подход може да доведе до решение на това глобално предизвикателство, а общите глобални решения са най-добрият начин да се гарантира устойчиво възстановяване.

2 СЪВМЕСТНИ УСИЛИЯ ЗА ОТВАРЯНЕ

Епидемичната обстановка е различна в рамките на ЕС и в рамките на държавите членки, както и мерките, предприети за ограничаване на разпространението на вируса. Но едно от нещата, които научихме досега, е, че наличието на взаимозависимост между нас означава, че налагането на ограничения в една част на ЕС има последици за всички. Можем да очакваме, че това ще важи и за облекчаването на тези ограничения. По тази причина се нуждаем от общ подход, който да направлява действията в целия ЕС.

Различните ограничения, прилагани от правителствата в държавите членки — за движение и пътуване, срещи с приятели и семейства, училища и университети, магазини, места за културна изява, ресторанти и барове — изиграха решаваща роля за контролирането на вируса. Изборът на момент на въвеждане и на комбинация от тези ограничения бе повлиян и същевременно оказва въздействие върху разпространението на вируса. Опитът от миналата година показва предимствата на проактивното управление, вместо да се реагира на ситуация, която излиза от контрол. Същото ще важи и в процеса на постепенно оценяване на въздействието на ваксинацията върху прекъсването на веригите на предаване и намаляването на инфекциите. Основаните на доказателства решения, отчитащи солидни епидемични показатели, ще бъдат от ключово значение за отварянето в подходящия момент — вирусът трябва да бъде овладян в достатъчна степен, за да се даде възможност за облекчаване на мерките, но същевременно трябва да се избегнат ограничения, продължаващи по-дълго от необходимото.

Днес Европейският център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) определя рамка, която да помага на държавите членки да вземат такива решения. Подходът ще определи нива, които отразяват епидемичната обстановка във всяка държава членка. Това ще позволи извършването на симулации, показващи до каква степен всяка държава членка може да облекчи мерките за реагиране, без да рискува обрат в разпространението на вируса. Ясните индикативни епидемични прагове ще подобрят координацията, предвидимостта и прозрачността. Една по-ясна научна основа² ще помогне да се разбере и управлява връзката между отмяната на мерките и въздействието върху разпространението и смъртността от COVID-19 с ускоряването на ваксинацията. Интерактивен цифров инструмент, разработен от ECDC, ще започне да функционира през април и ще бъде на разположение на държавите членки³. Отделните държави членки ще продължат да правят различен избор за това кои ограничения да прилагат и да отменят в различни моменти. Рамката ще помогне на държавите членки да определят приоритети при тези избори, като осигури общо разбиране за вероятното въздействие.

Използването на обща основа на договорена рамка също ще спомогне за напредъка на процеса въз основа на взаимно доверие между държавите членки. В противен случай предпазливостта на държавите членки относно възможното въздействие на ситуацията в други държави членки ще действа като спирачка за отварянето. Комисията приканва държавите членки да одобрят този подход и да предприемат бързи последващи действия.

Наличието на обща рамка може също така да даде увереност на гражданите относно взетите решения, което е от решаващо значение, тъй като спазването на ограниченията е отслабено поради умора от пандемията или прекалена увереност от напредъка на ваксинацията. От решаващо значение е също така да работим заедно, за да предоставяме обективна информация и да противодействаме на потока от дезинформация, възпрепятстваща ефективните кампании за ваксинация.

3 БЕЗОПАСНО ОТВАРЯНЕ

Безопасно връщане към свободно движение

За гражданите на ЕС важна част от отмяната на ограниченията ще бъде отново да упражняват правото си на свободно движение и други основни права в целия ЕС без ограничения. При достатъчно подобряване на епидемичната обстановка координираният подход към свободното движение ще даде увереност, че отварянето не изпреварва контрола на вируса. Гражданите трябва също така да могат да упражняват правата си при пълна недискриминация.

² Инструментариумът за анализ на сценарии във връзка с COVID-19 на Съвместния изследователски център на Комисията вече предоставя интерактивни инструменти за симулиране на въздействието на стратегиите за ваксинация, съчетани с различни мерки на национално и регионално равнище.

³ Той ще бъде създаден така, че вземащите решения и специалистите в областта на общественото здравеопазване в държавите членки ще могат, ако желаят, да използват своите собствени оценки за ефективния брой на възпроизвеждане и за ваксинационното покритие или да използват оценките на ECDC.

Комисията приема законодателно предложение за създаване на обща рамка за **цифрово зелено удостоверение**, обхващащо ваксинацията, тестването и възстановяването. По този начин ще се въведе подход на равнище ЕС към издаването, проверката и приемането на такива удостоверения, за да се помогне на притежателите им да упражняват правото си на свободно движение в рамките на ЕС, както и за да се улесни премахването на въведените в съответствие с правото на ЕС ограничения, свързани с COVID-19. Това ще позволи на всеки гражданин на ЕС и членовете на неговото семейство да получат сигурно и съвместимо удостоверение. Всички държави членки ще приемат удостоверението като достатъчно доказателство, когато е приложимо, за премахване на ограниченията за свободното движение — като например изискванията за карантина или тестване, въведени с цел ограничаване на разпространението на COVID-19. Важно е да се подчертае, че хората без такова удостоверение трябва да могат да пътуват и че притежаването на удостоверение не е предварително условие за упражняване на правото на свободно движение или други основни права. Важно е да има доверие в удостоверенията, за да бъдат приети от гражданите. Удостоверенията ще могат да се използват, за да се установи дали хората могат да пътуват, без да бъдат подлагани на временни ограничения, които може да са въведени с цел намаляване на разпространението на вируса, като например тестване при пристигане и карантина. Пакетът ще обхваща и граждани на трети държави, които пребивават законно в ЕС.

Направеното днес предложение е гъвкав и прост инструмент, който ще бъде на разположение както в цифров формат, така и на хартия. То ще позволи на органите в една държава членка да извършват, ако е необходимо, бърза, сигурна и лесна проверка на удостоверението, издадено в друга държава членка. Ще се използва само минималното количество необходими данни (например датата на ваксинацията и коя ваксина е била приложена или датата на тест за COVID-19). За да бъде готово през лятото, когато ще има увеличение на пътуванията, предложението трябва да бъде бързо разгледано и прието от Европейския парламент и Съвета. Що се отнася до непосредственото бъдеще Комисията ще обмисли също дали следва да предложи промени в Препоръката относно координиран подход към ограничаване на свободното движение⁴. Във всеки случай следва да продължат да се прилагат всички изключения за наложителните пътувания, като например тези, които се препоръчват за сезонните, транспортните или пограничните работници. Принципите на зелените ленти за преминаване за товарния транспорт също трябва да продължат да се прилагат изцяло при всички обстоятелства, в които временно се въвежда контрол по вътрешните граници като крайна мярка.

Прилагането на законодателството за цифровите зелени удостоверения също така се нуждае от съвместима **техническа рамка**, която да бъде определена на равнище ЕС и въведена от държавите членки. Това следва да гарантира оперативна съвместимост, както и пълно спазване на защитата на личните данни. Целта следва да бъде тази работа да бъде завършена и системата да бъде въведена до средата на юни. Техническата рамка ще вземе предвид глобалните усилия за облекчаване на ограниченията за пътуване. Оперативната съвместимост със системите, които се разработват чрез Световната здравна организация (СЗО), следва да бъде взета предвид от самото начало. Тя също така ще даде възможност

⁴ Препоръка (ЕС) 2020/1475 на Съвета от 13 октомври 2020 г. относно координиран подход за ограничаване на свободното движение в отговор на пандемията от COVID-19

за включване на съвместими удостоверения, издадени в трети държави. Предложението за цифрово зелено удостоверение е достатъчно гъвкаво, за да могат да се вземат предвид новите научни доказателства и насоки, докато научаваме повече за ефекта от ваксинацията, последиците от новите варианти и до каква степен хората, възстановили се от инфекцията, са защитени.

Комисията също така приема „двойно“ предложение за разглеждане на въпроса за издаването на цифрово зелено удостоверение на граждани на трети държави, които законно пребивават в държави членки и които имат право да пътуват в рамките на ЕС⁵. Ако такъв гражданин на трета държава притежава удостоверение, което е достатъчно надеждно доказателство за ваксинация или е издадено в рамките на система, която е оперативно съвместима с рамката за цифровото зелено удостоверение, това би улеснило пътуването в рамките на ЕС.

Важна част от повторното отваряне ще бъде да се даде възможност за безопасно пътуване на граждани на трети държави до ЕС. *Туризмът и другите пътувания от държави извън ЕС* са важна характеристика на откритостта на ЕС и в тази област трябва да се стремим към същата цел за безопасно отваряне като другите дейности. Вече е въведена рамка с препоръката за идентифициране на страните, в които епидемичната обстановка е такава, че са възможни неналожителни пътувания до ЕС⁶. Съветът следва да продължи да следи развитието на ситуацията в държавите извън ЕС, и по-специално там, където може да се счита, че честота на случаите на COVID-19 устойчиво е намаляла, например чрез масова ваксинация с ваксини с доказана ефикасност. Друг важен фактор би бил ниското ниво на вариантите в дадена трета държава.

В близко бъдеще Комисията ще следи отблизо действието на препоръката и ще предлага изменения в съответствие с развитието в тази област. Това би могло да включва изменения за привеждане в съответствие на препоръката с цифровото зелено удостоверение и инициативите, предприети в световен мащаб от СЗО или Международната организация за гражданско въздухоплаване, които биха могли своевременно да улеснят адаптирането на ограниченията, когато пътници от трети държави са в състояние да представят документи, удостоверяващи съответен статус на COVID-19, издадени в рамките на система, считана за достатъчно надеждна или оперативно съвместима с цифровото зелено удостоверение, след като бъде налично в държавите — членки на ЕС. Успоредно с това Комисията работи в тясно сътрудничество с международни организации, включително Организацията за икономическо сътрудничество и развитие⁷, Световната организация по туризъм⁸ на ООН и работната група на G-20 в областта на туризма по възобновяването и възстановяването на световния туризъм по устойчив начин.

⁵ Въз основа на член 77 от ДФЕС (шенгенско правно основание).

⁶ Препоръка (ЕС) 2020/912 на Съвета от 30 юни 2020 г. относно временното ограничение на неналожителните пътувания в ЕС и възможното премахване на това ограничение.

⁷ <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-international-mobility-and-trade-in-services-the-road-to-recovery-ec716823/>

⁸ <https://www.unwto.org/unwto-convenes-global-tourism-crisis-committee>

Използването на цифровото зелено удостоверение следва да бъде придружено от ясна и прозрачна комуникация за гражданите, за да се обяснят неговият обхват и употреба, да се изяснят гаранциите за защита на личните данни и да се уверят гражданите, че това е инструмент, който спомага за пълноценното упражняване на правата на свободно движение.

Насоките относно тестването и карантината, прилагани спрямо пътуващите⁹, ще бъдат актуализирани, за да се насърчи по-хармонизиран и предвидим подход към граничните мерки, който е по-лесно разбираем за пътниците и доставчиците на транспортни услуги.

Тестването и проследяването като инструменти за подпомагане на отварянето

Успешното ваксиниране само по себе си няма да доведе до унищожаване на вируса. Все още ще има нужда от наблюдение и реагиране на епидемичната обстановка, така че тестването и проследяването на контактите ще продължат да бъдат жизненоважни инструменти. Това ще бъде особено важно на етапа на отварянето, за да се даде увереност, че всяко увеличаване на случаите ще бъде бързо идентифицирано.

ЕС публикува документи с насоки в подкрепа на разработването и прилагането на стратегии за тестване в целия ЕС и препоръки в подкрепа на общ подход към използването, валидирането и взаимното признаване на различни тестове¹⁰. В Комитета за здравна сигурност редовно се провеждат дискусии между държавите членки относно стратегиите за тестване и новите тестове, които навлизат на пазара. Комитетът за здравна сигурност постигна съгласие и по общ списък с бързи антигенни тестове за диагностика на COVID-19, както и по набор от бързи антигенни тестове, за които държавите членки взаимно ще признават резултатите от тях¹¹. Освен това понастоящем Комисията предоставя на държавите членки 20 милиона бързи антигенни тестове¹². Точността и достъпността на бързите антигенни тестове продължават да се подобряват и все по-често се използват и са полезни в контекста на улесняването на услугите и безопасното пътуване.

Самотестуването за COVID-19 (с комплекти както за самостоятелно вземане на намазка, така и за самотестуване) вече започва да навлиза на пазара. Комисията и ECDC ги анализират. Днес ECDC ще публикува технически насоки относно комплектите за самотестуване за COVID-19, включително подробности например относно тяхната наличност и възможното им въздействие върху прилагането на мерките за превенция и контрол, клиничното им действие в сравнение със „златния стандарт“ — тестовете RT-PCR, последиците от тях за докладването и епидемиологичния надзор, както и параметрите за подходящото им използване. Чрез Комитета за здравна сигурност

⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/guidelines-covid-19-testing-and-quarantine-air-travellers>

¹⁰ Препоръка (ЕС) 2020/1595 на Комисията от 28 октомври 2020 г. относно стратегиите за тестване за COVID-19, включително използването на бързи антигенни тестове (C/2020/7502).

¹¹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/preparedness_response/docs/covid-19_rat_common-list_en.pdf

¹² На 18 декември 2020 г. Комисията подписа рамков договор с Abbott и Roche, с който стана възможно закупуването на над 20 милиона бързи антигенни тестове на стойност до 100 милиона евро, финансирани по линия на Инструмента за спешна подкрепа (ESI).

Комисията следи дали и как държавите използват или обмислят използването на бързи антигенни тестове за самотестуване.

Една важна употреба на тестовете е за проследяване на вируса и неговите варианти в отпадъчните води. Това може да осигури бърза и евтина информация за наличието на вируса и следователно за евентуална повторна поява: мониторингът на едва 6000 събирателни пункта позволява да се проследяват отпадъчните води на 70 % от населението на ЕС. Наблюдението на отпадъчните води може да се използва за превантивни цели или за ранно предупреждение, тъй като откриването на вируса в отпадъчните води е признак за възможна повторна поява на вируса. По подобен начин липсата на вируса в отпадъчните води би могла да означава, че дадена населена зона може да се счита за изложена на по-нисък риск и че мерките, въведени за ограничаване на предаването на вируса, са били ефикасни. Поради това е от решаващо значение държавите членки да въведат ефективни системи за наблюдение на отпадъчните води, които да гарантират, че съответните данни се предоставят своевременно на компетентните здравни органи.

Днес Комисията приема препоръка в подкрепа на последователен подход към използването на *мониторинг на отпадъчните води* за проследяване на COVID-19 и неговите варианти¹³. Препоръката се основава на знанията и опита на държавите членки и включва конкретни насоки относно проектирането и управлението на мрежа за наблюдение на отпадъчните води с цел бързо предаване на данните на здравните органи. Тя ще насърчава използването на общи методи за вземане на проби, изпитване и анализ на данни, подкрепени от европейска платформа за обмен. Ще бъде предоставена финансова подкрепа за разгръщането на съгласувани стратегии и дейности за мониторинг и наблюдение на отпадъчните води в целия ЕС, както и за укрепване на капацитета на държавите членки и партньорските държави в дългосрочен план.

Тестването само по себе си не контролира инфекциозните болести. То трябва ефективно да се използва и да се съпровожда със съответни мерки. Проследяването играе ключова роля за подпомагане на безопасното премахване на ограничителните мерки при подобряване на цялостната ситуация, когато става особено важно ефективното ограничаване на по-изолирани огнища. Като допълнение на традиционното ръчно проследяване на контактите *мобилните приложения за проследяване* на контакти могат да спомогнат за прекъсване на веригите за предаване на вируса и за спасяване на човешки живот. С оглед на по-високата заразност на новите варианти на вируса е важно параметрите, използвани в приложенията, да бъдат преразгледани и при необходимост коригирани, в координация с ECDC и националните органи. Комисията ще подкрепя държавите членки да обмислят допълнителни функционалности с цел подобряване на приложенията за проследяване на контакти и ще насърчава тяхното навлизане и използване. Тези допълнителни функционалности биха могли да включват например таблица с актуална информация за здравната ситуация и за разгръщането на кампаниите за ваксиниране или да уведомяват потребителите за това, че са присъствали на събитие или място, където са установени потвърдени случаи на COVID-19.

¹³ C(2021) 1925

Държавите членки събират също така данни от трансгранични пътници, влизащи на тяхна територия, чрез **националните формуляри за локализиране на пътниците** (PLF). Обменът на данни между органите за проследяване на контактите на държавите членки може да бъде особено важен, когато пътниците пресичат граници в непосредствена близост едни с други, например в самолети или влакове. Комисията е разработила платформа, която дава възможност за обмен на данни между системите PLF на държавите членки.

За да могат държавите членки да обменят съответните данни на пътниците чрез платформата за обмен, днес Комисията ще публикува проект за мерки, с които да се гарантира, че до началото на летния сезон ще има законно обработване на лични данни на правно основание на ЕС¹⁴. В него ще бъдат определени ограничените и ясно определени набори от данни, които ще се обменят, както и ролите и отговорностите на различните потребители.

За държавите членки, в които няма въведена цифрова система за PLF, съвместното действие EU Healthy Gateways разработи цифрова платформа на ЕС за PLF като единна входна точка и услуги за съхранение в облак, позволяващи съхраняването на събраните PLF. Двете платформи — платформата за обмен на PLF и цифровата платформа на ЕС за PLF — са взаимно допълващи се и взаимосвързани проекти. Тези инструменти ще позволят по-бързо и по-ефективно проследяване на контактите на трансграничните пътници.

Продължаване на управлението на кризата, свързана с COVID-19: терапевтични средства и медицинско оборудване

Развитието на **терапевтичното лечение** спомогна за спасяването на човешки живот, за по-бързото излекуване и за намаляването на продължителността на хоспитализациите в полза както на пациентите, така и на претоварените здравни системи. Комисията използва редица инструменти, включително съвместно възлагане на обществени поръчки, за да осигури достъп на държавите членки до ограничения брой терапевтични средства, които понастоящем се използват за лечение на случаи на COVID-19, както и до научноизследователски програми. Необходими са повече и по-бързи действия. За средата на април е планирано изготвянето на **обща стратегия на ЕС относно терапевтичните средства**. Подобно на подхода, използван успешно с ваксините, тази стратегия ще има за цел да ускори научните изследвания и производството, така че държавите членки да имат достъп до ценни терапевтични средства в необходимия мащаб и с необходимата бързина. Ще бъдат въведени по-гъвкави регулаторни мерки за терапевтичните средства, като например улеснения при етикетирането, за да се даде възможност за бързо широкомащабно снабдяване по време на пандемията.

Технологиите могат да се използват и по други начини. **Роботи, използващи ултравиолетова дезинфекция**, могат да дезинфекцират болнична стая със стандартен размер за 10 минути, като използват ултравиолетово излъчване, и да дезинфекцират над 18

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives?frontEndStage=ISC_WORKFLOW

стаи с едно зареждане. Те могат да помогнат за осигуряване на стерилна среда в болниците, без персоналът да бъде изложен на ненужен риск. В ход е програма на стойност 12 милиона евро за закупуване на поне 200 робота и внедряването им в държавите членки, като доставките ще се извършват през цялата 2021 г.

Подпомагане на най-засегнатите сектори да се подготвят за безопасно отваряне

Някои от най-динамичните сектори на Европа — туризма, културата и транспорта — са сред най-силно засегнатите от пандемията. Колкото повече правим, за да помогнем на тези сектори да започнат да функционират безопасно за работещите в тях¹⁵ и за гражданите, и по начин, който изгражда доверие, толкова по-бързо тези сектори — в които много бизнеси са изложени на висок риск от фалит и които осигуряват много работни места — ще могат да започнат да се възстановяват.

Европейската **туристическа** екосистема беше сериозно нарушена. В 12 държави членки туризмът генерира между 25 % и 10 % от националния БВП, докато четири държави — членки на ЕС, са в десетте туристически дестинации в света през 2019 г. с най-високи международни пристигания и постъпления от туризъм. Със спад от 70 % на приходите през 2020 г. и с до 11 милиона работни места, изложени на риск¹⁶, туристическите услуги са на последно място в барометъра за доверието на бизнеса. Ношувките в ЕС са намалели с 52 % през 2020 г., а международните туристи — с 68 %¹⁷. Икономиките на някои държави членки също така са силно зависими от международния туризъм и не са в състояние да компенсират загубата на чуждестранни туристи с национален туризъм. Безопасното отваряне на сектора на пътуванията и туризма ще върне милиони европейци отново на работните им места и може да доведе до по-бързо възстановяване в много региони на ЕС¹⁸.

Възстановяването на пътуванията по безопасен и предвидим начин изисква възстановяване на увереността на потребителите в това, че тяхното здраве и права са защитени. Приложението *Re-open EU*, което може да бъде изтеглено, ще продължи да предоставя надеждна информация на гражданите относно епидемичната обстановка и действащите правила в целия ЕС (включително цифровите зелени удостоверения) с подобрени нови, лесни за ползване функции, свързани с пътуванията¹⁹. Една ясна общоевропейска система, която да дава на хората пълна увереност в стандартите в областта на общественото здраве, може да бъде реална крачка напред в осигуряването на яснота за пътниците, като същевременно разсее оставащите опасения и отвори възможности за предстоящия летен сезон. През 2020 г. Комисията предостави ценни насоки за секторите на транспорта²⁰ и хотелиерството, за да им помогне да сведат

¹⁵ https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_Back_to_the_workplace_-_Adapting_workplaces_and_protecting_workers

¹⁶ По-специално за младите хора (13 % от заетите са на възраст под 24 години) и за жените (59 % от заетите)

¹⁷ Източник: Евростат.

¹⁸ На 13 май 2020 г. Комисията прие набор от насоки и препоръки в първия пакет от мерки в областта на туризма и транспорта: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/QANDA_20_870

¹⁹ <https://reopen.europa.eu/bg>

²⁰ C(2020) 169/02

рисковете до минимум²¹. Комисията също така прикани Европейския комитет по стандартизация да изготви стандартизационен документ като основа за протоколи в областта на здравеопазването и безопасността за сектора на хотелиерството и ресторантьорството, който ще бъде на разположение преди лятото. Този доброволен инструмент ще спомогне за по-доброто информирание и подготвяне на туристическия бизнес да посреща туристите при пълна безопасност. Комисията ще работи с държавите членки и сектора, за да гарантира успешното въвеждане на този „*здравен печат на ЕС за туризма*“.

Комисията, държавите членки и секторът следва да продължат да си сътрудничат по комуникационни кампании, насочени към възстановяване на доверието в безопасното пътуване в Европа сред европейците, но също и сред пътниците от трети държави.

Третата стъпка за подпомагане на туристическия сектор да се подготви за безопасно отваряне е да се продължи подкрепата на бизнеса по места, особено на малките и средните предприятия (МСП) и микропредприятията, да се поддържат услуги без риск от COVID-19 и туристическият продукт да се адаптира към новата реалност. Държавите членки могат да мобилизират подкрепа и инвестиции за най-засегнатите сектори и региони в рамките на Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса²² и REACT EU, докато Механизмът за възстановяване и устойчивост и фондовете на политиката на сближаване ще допринесат за устойчивото възстановяване на най-засегнатите сектори. Европейският фонд за регионално развитие за периода 2021—2027 г. включва специална цел да подпомага икономическото развитие и социалното приобщаване в културата и туризма. Комисията ще предостави насоки за финансиране от ЕС, за да помогне на заинтересованите страни в областта на туризма да идентифицират най-подходящите източници на финансиране от ЕС за своите проекти и инвестиции.

Споделянето отново на колективното преживяване на местата за култура и културните събития, обектите на културното наследство и културния туризъм ще бъде един от най-видимите признаци на отварянето. То ще бъде от съществено значение и за оцеляването на *културната и творческата икономика*, която беше особено силно засегната от ограниченията, наложени за овладяване на пандемията. Този сектор е загубил около 31 % от приходите си през 2020 г., като най-засегнати са сценичните изкуства (спад от 90 %) и музиката (спад от 76 %)²³. Отново, един общ подход и общи показатели ще помогнат за вземането на решенията за премахване на ограниченията чрез изграждане на доверие сред публиката и посетителите, че процесът на отваряне се извършва по отговорен начин. Комисията ще използва съществуващите структури и мрежи за сътрудничество²⁴ за обмен на информация относно безопасното отваряне на сектора на културата. С цел по-добро координиране на мерките на държавите членки за безопасно възобновяване на дейностите в сектора на културата и творчеството, Комисията ще разработи насоки за секторите в областта на музиката (фестивали, места за провеждане), аудио-визуалния сектор

²¹ Насоки на ЕС за постепенно възобновяване на туристическите услуги и за санитарни протоколи в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството C(2020) 3251

²² <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/4e2z-pw8r>

²³ <https://www.rebuilding-europe.eu/>

²⁴ Например Creatives Unite — платформа за/от секторите на културата и творчеството, <https://creativesunite.eu/>

(филмови фестивали и пазари, кина, снимачни комплекси), сценичните изкуства (фестивали, места за провеждане), изложбените пространства като музеи или галерии, библиотеките и обектите на културното наследство.

Културният туризъм стимулира растежа и създава работни места, като четирима от всеки десет туристи избират дестинацията си въз основа на това, което се предлага в сферата на културата. Комисията ще стартира специална кампания на ЕС в социалните медии относно устойчивия културен туризъм, насочена към популяризиране на обектите на културното наследство и културните маршрути на ЕС, както и на културни събития и фестивали. Чрез програмата „Еразъм +“ и нейното действие DiscoverEU ще бъдат подкрепени нови инициативи, когато условията го позволяват, за насърчаване на младите хора да откриват европейското културно наследство с влак, по време на Европейската година на железопътния транспорт и след нея.

Изграждане на глобална устойчивост срещу COVID-19

Устойчивият път за излизане на ЕС от кризата, предизвикана от COVID-19, зависи от напредъка в световен мащаб. Нито една държава или регион в света няма да бъде в безопасност от COVID-19, ако болестта не бъде овладяна в световен мащаб, и само глобален подход може да доведе до разрешаване на подобна световна криза. Докато вирусът продължава да се разпространява, ще продължи да расте и човешката цена: в света вече са достигнати почти 120 милиона потвърдени случая и се съобщава за над 2,6 милиона смъртни случая. Продължаващото разпространение означава също така актуален риск от нови вълни и поява на нови варианти с потенциал за нарушаване на защитните механизми, създадени от ваксините. ЕС има както отговорност, така и интерес да изпълни ангажимента си за борба с COVID-19 в световен мащаб.

ЕС е начело на международните усилия в отговор на кризата. Той предостави конкретна финансова, спешна и непарична подкрепа на международните партньори и държави по света. Досега подходът „Екип Европа“²⁵ е допринесъл с над 40 милиарда евро за международната подкрепа в борбата с COVID-19.

Устойчив подход за справяне с COVID-19 означава същото, както в рамките на ЕС — ваксинация. Ето защо ЕС предостави силна подкрепа за работата на COVAX за разпространението на ваксини в световен мащаб: с финансиране от над 2,2 милиарда евро ЕС и държавите членки в рамките на „Екип Европа“ са сред основните поддръжници на COVAX — глобалната инициатива за осигуряване на справедлив достъп до ваксини, и призоваха всички партньори да се присъединят към тази дейност. **Механизмът COVAX** започна да разпространява дози ваксини и възнамерява да споделя ваксини с всички държави с ниски и средни доходи през първата половина на 2021 г. Това следва да бъде достатъчно, за да се ваксинират всички работещи в здравеопазването и най-малко 3 % от населението на тези държави, която цифра следва да се увеличи до поне 20 % преди края

²⁵ Подходът на ЕС „Екип Европа“ е подход, който се основава на приноса на всички институции на ЕС и съчетава ресурси, мобилизирани от държавите — членки на ЕС, и финансови институции, като същевременно се зачитат правомощията и процедурите за вземане на решения на ЕС, включително правилата за гласуване, установени с Договорите на ЕС.

на годината. Хуманитарният буфер от 100 милиона дози с прозрачен механизъм за разпределение ще спомогне за осигуряването на приобщаващ достъп до ваксини на уязвимите групи от населението.

ЕС и неговите държави членки установяват координиран европейски подход към споделянето на ваксини чрез създаване на **механизъм на ЕС за споделяне на ваксини**, основан на принципите на справедливост, постепенно натрупване, нулево разхищение и подход „Екип Европа“. Целта е да се окаже допълнителна подкрепа и да се действа отвъд рамките на съществуващите двустранни инициативи на държавите членки, както и да се създаде общ пул на ЕС, който да нарасне постепенно, подхранван по справедлив начин от част от дозите на държавите членки. Механизмът ще започне да действа и ще се изгражда постепенно с увеличаването на наличността на ваксините и определянето на количествени цели. За предпочитане е ваксините да бъдат разпределяни чрез COVAX и могат да продължат да бъдат споделяни директно с държавите, като се обръща специално внимание на Западните Балкани, съседните държави и Африка. Освен това ЕС ще продължи да улеснява координацията и логистиката и да съфинансира транспортирането на ваксини чрез Механизма за гражданска защита на Съюза.

Успоредно с това ЕС и неговите държави членки, в рамките на „Екип Европа“, ще продължат да подкрепят подготовката и прилагането на стратегии за ваксиниране на национално и регионално равнище, като осигуряват колективни действия в партньорство с регионални и глобални заинтересовани страни, включително хуманитарни участници. В дългосрочен план ще бъде от съществено значение да се работи с партньорските държави, по-специално в Африка, за укрепване на здравните системи и производствения капацитет, включително този за ваксини, на диагностиката и терапевтичните средства.

Увеличаването на производството на ваксини на световно равнище и предоставянето им на нуждаещите се държави изисква засилено глобално сътрудничество между публичните органи, разработчиците на ваксини и производителите, за да се гарантира доброволно лицензиране за необходимия трансфер на технологично ноу-хау. ЕС подкрепя тези усилия, включително в рамките на Световната търговска организация. Той ще работи съвместно с други държави — производителки на ваксини, за да се избегнат смущения в тясно интегрираните вериги на доставки. ЕС също така ще гарантира, че неговият режим за **прозрачност и разрешаване** на износа на ваксини срещу COVID-19, който предвижда редица изключения²⁶, се прилага по честен и справедлив начин.

Готовност за реагиране на нова вълна на пандемията от COVID-19

Текущите ключови здравни мерки — ваксиниране, тестване, проследяване на контактите и готовност за нови варианти — дават голяма увереност, че наблюдаваното понякога през изминалата година обръщане на хода на напредъка е по-малко вероятно. Въпреки това опитът с облекчаване на ограниченията, последвано от увеличаване на новите случаи, означава, че важна част от изграждането на доверие е да се осъзнава, че ако настъпи увеличаване на новите случаи, породено например от нов вариант, ЕС и държавите членки

²⁶ Изключенията включват по-специално доставки за държави с ниски и средни доходи, изброени в списъка с ангажименти на COVAX, и износ на ваксини, закупени и/или доставени чрез COVAX.

ще бъдат готови да предприемат действия. Описаната по-горе рамка на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията ще бъде от особена полза за бързото идентифициране на всеки риск от нова вълна на епидемията и като посочва най-подходящите ограничения, които да се приложат.

Що се отнася до реакцията в областта на здравеопазването, Комисията продължава да подкрепя държавите членки чрез **Механизма за гражданска защита на Съюза**. Неговият *Координационен център за реагиране при извънредни ситуации, функциониращ 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата*, може в рамките на часове да спомогне за разполагането и да финансира екипи за спешна медицинска помощ (както в неотдавнашния случай с разполагането на румънски, датски и белгийски лекари и медицински сестри в Словакия), критично медицинско оборудване, ваксини (Франция наскоро сподели дози със Словакия и Чехия) и лични предпазни средства (включително от медицинския резерв на rescEU). Инструментът за спешна подкрепа дава възможност за бързо трансгранично прехвърляне на пациенти, за да се облекчи натискът върху здравните заведения.

В по-дългосрочен план ЕС трябва също така да създаде по-силна рамка за устойчивост и готовност в случай на бъдещи пандемии. Това вече е поставено като цел на предложенията за **Европейски здравен съюз**, както и на текущата работа по Органа за готовност и реакция при извънредни здравни ситуации. Текущото преразглеждане на Механизма за гражданска защита на Съюза също ще подпомогне тази работа. Предложенията за Европейски здравен съюз за укрепване на рамката на ЕС за здравна сигурност следва да бъдат приети възможно най-скоро. Комисията ще представи визия за устойчивостта и подготвеността в **съобщението „извлечени поуки“**, поискано от членовете на Европейския съвет.

ЕС следва също така да обмисли дали успехът на други спешни мерки, предприети през изминалата година, като например системата за зелени ленти за преминаване, следва да бъде консолидиран в рамка, която може да бъде задействана в отговор на нова криза. Предстоящата **шенгенска стратегия** ще предостави също така възможност за въвеждане на солидни механизми за планиране и координиране на действията при извънредни ситуации във връзка с вътрешните и външните граници, като се направи преглед на опита от кризата и на необходимостта да се ограничат, доколкото е възможно, всички възможни смущения на свободното движение и функционирането на единния пазар.

4 ПРЕДСТОЯЩИ СЪПКИ

Следващите няколко месеца на пандемията от COVID-19 ще изискват решителни действия, за да се гарантира устойчиво и безопасно отваряне на нашите общества и икономики. Необходими са координирани действия на всички равнища, за да се гарантира, че предприеманите от нас стъпки са възможно най-ефективни за намаляване на разпространението на вируса, за подкрепа на гражданите и предприятията и за даване на възможност на нашите общества да се върнат към нормалното си състояние. Комисията приканва всички институции на ЕС и държавите членки да продължат общите усилия: особено важно е да се увеличат усилията в областта на комуникацията.

Европейският съвет

- да призове за съгласуван подход за безопасно отваряне въз основа на солидни научни данни;
- да подкрепи по-нататъшната координация на усилията за ограничаване на пандемията на световно равнище въз основа на подхода „Екип Европа“.

Европейският парламент и Съветът

- да придвижат напред обсъжданията и постигането на съгласие по предложенията за цифрово зелено удостоверение;
- да се ускорят обсъжданията и да постигнат съгласие по законодателните предложения на Здравния съюз преди края на годината.

Европейската комисия

- да продължи да подкрепя увеличаването на производството на ваксини и своевременното изпълнение на договорните ангажименти;
- да разработи допълнителни технически решения на европейско равнище за повишаване на оперативната съвместимост на националните системи с цел улесняване на пътуванията, обмена на данни и проследяването на контактите;
- да представи Европейска стратегия относно терапевтичните средства.

Държавите членки

- да гарантират ускоряването на програмите за ваксинация в съответствие с увеличеното предлагане;
- да гарантират, че временните ограничения за борба с COVID-19 са пропорционални и недискриминационни;
- да ускорят техническата работа по изпълнението на цифровото зелено удостоверение с оглед на бързото приемане на предложението;
- да изпълнят бързо всички препоръки и да разработят необходимата инфраструктура за използване на наличните инструменти за борба с пандемията.